

Brüll Adél

Brüll Adél, asszonynevén Diósy Ödönné (Nagyvárad, 1872. szeptember 1. – Budapest, 1934. január 18.) Léda néven Ady Endre múzsája.

Édesapja, Brüll Sámuel nagyváradi jómódú zsidó polgár volt. Két leánytestvére Margit (aki értelmi fogyatékosnak született) és Berta, aki később is velük élt.

Adél okos, művelt, a társasági élet iránt igen fogékony nő volt. Apja vagyonuk egy részét elveszítette a tőzsdén, így az elsőszülött Adél nem szerelméhez, az úri társaságot képviselő Ordódy Pál főhadnagyhoz, hanem egy cégfestő kisiparos fiához, Diósy Ödönhöz ment feleségül (aki ekkor már cégek, bankok export-import ügyintézője Szófiában). Adél ekkor 26 éves volt.

Nászútjuk után Szófiában telepedtek le, ahova Adél magával vitte kisebb húgát, Bertát is. Szófiában Adél és férje áttértek a katolikus vallásra.

Férje gyanús ügyletekbe keveredett, és tönkrement, annyira, hogy szinte szökniük kellett Bulgáriából. Párizsban telepedtek le. Férje vállalkozásokba kezdett, képeslapokkal, szőrmével kereskedett, majd pezsgőképviselőt nyitott.

Különös, hogy Ady soha nem közölt visszaemlékezést arról, hogyan ismerkedett meg Lédával. Az asszony pedig erről homályosan és vázlatosan írt.

A fenti idézetben már szerepel a Léda név, amely az Adél megfordított változata. A hagyomány ellenére ezt nem Ady adta az asszonynak. Adél találta ki még gyermekkorában, és tetszett Adynak is. De a költő az asszonyt mindig Adélnak nevezte, leveleiben is, Lédaként csak a verseiben szerepelt.

Megismerkedésük időpontját egy képeslap igazolja, mely az EMKE kávéházat ábrázolja, s amelyre Ady a következő sorokat írta: „Csókolja a kezét Ady Endre, Nagyvárad 1903. szept. 6.”

1903-ban négyszobás lakást béreltek a Rue de Lévis 92. szám alatt. Adél 1901 és 1903 között rendszeresen hazalátogatott Nagyváradra. 1903. szeptember 6-án itt ismerkedett meg Adyval, akinek írásait a Nagyváradai Naplóban olvasta. (A lapot Adél és férje Párizsban is járatta, hiszen Diósy Ödön alapító részvényese volt a lapnak).

1904-ben Ady Párizsban ugyanabban a házban lakott, ahol Adél és férje. Érdekes szerelmi háromszög alakult ki közöttük. A bohém költő pénzét az asszony kezelte, kezdődő gyógyíthatatlan betegségéhez, pedig a férj szerzett orvost. 1904 szeptembere és novembere között Adél Ady Endrével a francia Riviérára utazott. 1905 májusában Adyval pár napot a Starnbergi-tó partján töltöttek, majd Nagyváradra utaztak. Adél őszig Nagyváradon maradt, ahol Ady többször is meglátogatta. 1906 őszén földközi-tengeri hajóúton vettek részt. 1907 júliusában édesanyja betegsége miatt hazautazott, de mire hazaérkezett, édesanyja meghalt. Ugyanezen év augusztusában halott kislánya született (hivatalosan Diósy nevére jegyezték be, de valószínűleg Ady volt az apa).

1908 szeptemberében néhány napig Érmindszenten tartózkodott Adynál. 1909 márciusában Adyval a Riviérára (Nizzába, Monte-Carlóba) utazott. Augusztus második felében Adyt Svájcba hívta.

1910 júniusában Magyarországon gyógykezelte magát. Egyre többet veszekedtek Adyval, ami 1911-ben is folytatódott. Kapcsolatuk fokozatosan megromlott, bár még találkoztak (Monte-Carlóba utaztak majd Olaszországba, Pisába, Firenzébe és Rómába, valamint találkoztak a Chiemsee-nél is)

A végső szakítást a Nyugat 1912. május 16-i számában megjelent vers (Elbocsátó szép üzenet) jelentette. Adélt a vers lesújtotta, férje azonban vigasztalta és ápolta. A vers után Adél sohasem látta viszont Adyt. Adyhoz fűződő kapcsolatáról Ady halála után kerültek csak nyilvánosságra részletek.

1914-ben a háborús helyzet miatt Párizsból haza kellett térniük. Előlről kellett kezdeni mindent. Adél férje most szénnel kereskedett. Igen magas kapcsolatokkal el tudta intézni, hogy Lengyelország jóvátételként fizetett szénszállítmányai a részvénytársaságán keresztül érkezzenek Magyarországra. Budapesten az Andrássy úton, majd a Bajza utcában béreltek lakást. 1925 nyarán Gödöllőn, az Erzsébet királyné úton vettek egy 12 szobás házat (a Praznovszky-villát). Minden szobához tartozott egy pedigrész kutya is. Adél 1930-ig volt Gödöllőn, bár állandóan nem lakott ott. Állatokkal vette magát körül. Vele lakott két húga is, Berta és Margit.

Adél bőrbajban (pemphigus), férje pedig tüdőrákban betegedett meg. Budapesten 1934. január 18. Halt meg. Temetésekor a sírjáról a férj Csinszka koszorúját eltávolította.

Brüll Adél sírja Budapesten. Kerepesi temető: 35-1-51